

ISSAI 20-Principi transparentnosti i odgovornosti

12.11.2014 | Zakoni i akta

ISSAI 20-Principi transparentnosti i odgovornosti

Uvod

Svrha i ciljevi

Svrha ovog dokumenta je unaprjeđenje principa transparentnosti i odgovornosti za VRI, da bi se omogućilo VRI da svojim primjerom pokaže dobro upravljanje i dobre prakse. VRI čine dio sveukupnog pravnog i ustavnog sistema u svojim državama, i odgovaraju određenim stranama, uključujući zakonodavna tijela i javnost. VRI je također odgovorna za planiranje i sprovođenje poslova iz svoje nadležnosti, kao i za korištenje odgovarajućih metodologija i standarda u cilju promovisanja odgovornosti i transparentnosti nad provođenjem javnih aktivnosti, ispunjavanja njenih zakonskih obaveza i odgovornosti na potpun i objektivan način.

Veliki izazov sa kojim se suočavaju sve VRI jeste promovisanje boljeg razumijevanja njihovih različitih uloga i zadataka u društvu kod javnosti i administracije. U skladu sa svojim zakonskim nadležnostima i primjenljivim zakonskim okvirom, informacije o VRI bi, stoga, trebale biti uvijek dostupne i relevantne. Njihovi radni procesi, aktivnosti i proizvodi trebaju biti transparentni. Oni bi, također, trebali otvoreno komunicirati sa medijima i drugim zainteresovanim stranama i biti vidljivi u javnosti.

Ovaj dokument je sastavni dio ostalih Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija (ISSAI), a cilj je da se ovi principi koriste zajedno sa tim standardima.

VRI funkcionišu u skladu sa različitim zakonskim nadležnostima i modelima. Ovi principi možda se neće primjenjivati jednako na sve VRI, ali im je cilj da VRI usmjere ka zajedničkom cilju transparentnosti i odgovornosti.

Koncepti odgovornosti i transparentnosti

Vladavina zakona i demokratija su ključne osnove za neovisnu i odgovornu reviziju javnog sektora i predstavljaju stubove na kojima se zasniva Limska deklaracija.

Neovisnost, odgovornost i transparentnost VRI su ključni preduslovi u demokratiji koja se zasniva na vladavini zakona i koja omogućava VRI da bude primjerom za ostale i unaprijedi svoj kredibilitet.

Odgovornost i transparentnost su dva važna elementa dobrog upravljanja. Transparentnost je snažna sila koja, kada se dosljedno primjenjuje, može pomoći u borbi protiv korupcije, unaprjeđenju upravljanja i promovisanju odgovornosti.

Odgovornost i transparentnost nije moguće lako odvojiti: obje obuhvataju veliki broj istih mjera, na primjer, javno izvještavanje.

Koncept odgovornosti odnosi se na pravni okvir i okvir izvještavanja, organizacionu strukturu, strategiju, procedure i mjere kojima se osigurava da:

- VRI ispunjava svoje zakonske obaveze u pogledu svog revizionog mandata i zahtijevanim izvještavanjem u okviru svog budžeta.
- VRI procjenjuje i naknadno prati učinak svog rada, kao i uticaj revizije koje provodi.
- VRI izvještava o pravilnosti poslovanja i efikasnosti korištenja javnih sredstava, uključujući i vlastite mjere i aktivnosti, i upotrebu resursa VRI.
- Rukovodilac VRI, članovi (kolegijalnih institucija) i zaposleni u VRI mogu biti odgovorni za svoje aktivnosti.

Pojam transparentnosti podrazumijeva blagovremeno, pouzdano, jasno i relevantno javno izvještavanje VRI o svom statusu, mandatu, strategiji, aktivnostima, finansijskom upravljanju, poslovima i učinku rada. Pored toga, to uključuje obavezu javnog izvještavanja o revizionim nalazima i zaključcima, kao i uvid javnosti u informacije o VRI.

Principi

Princip 1:

VRI vrši svoje dužnosti u skladu sa zakonskim okvirom koji osigurava odgovornost i transparentnost.

- VRI treba da ima zakone i propise koji pružaju smjernice na osnovu kojih se od VRI može zahtijevati odgovornost.
- Takvi zakoni i propisi generalno obuhvataju (1) revizione ovlasti, nadležnosti i odgovornosti, (2) usloveza imenovanje i razrješenje rukovodioca VRI i članova kolegijalnih institucija, (3) zahtjeve VRI u pogledu poslovnog i finansijskog upravljanja, (4) blagovremeno objavljivanje izvještaja o reviziji, (5) nadzor nad poslovima koje vrši VRI i (6) balans između javnog pristupa informacijama i povjerljivosti revizionih dokaza i drugih informacija koje posjeduje VRI.

Princip 2:

Mandat, odgovornosti, misija i strategija VRI dostupni su javnosti.

VRI stavlja na uvid javnosti svoj mandat, misiju, organizaciju, strategiju i odnose sa različitim učesnicima, uključujući zakonodavna tijela i izvršnu vlast.

- Uslovi imenovanja, ponovnog imenovanja, penzionisanja i razrješenja rukovodioca VRI i članova kolegijalnih institucija su javni.
- VRI se podstiče da stavlja na uvid osnovne informacije o svom mandatu, odgovornostima, misiji, strategiji i aktivnostima na jednom od zvaničnih jezika INTOSAI-ja, pored zvaničnog jezika svoje zemlje.

Princip 3:

VRI usvaja revizione standarde, procese i metode koji su objektivni i transparentni.

- VRI usvaja standarde i metodologije koje su u skladu sa osnovnim principima revizije INTOSAI-ja, datim u okviru Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija.
- VRI komunicira o kojim se standardima i metodologiji radi i na koji način se ona istih pridržava.
- VRI komunicira obim revizionih aktivnosti koje preduzima u skladu sa svojim mandatom i na osnovu procjene rizika i procesa planiranja.
- VRI komunicira subjektu revizije kriterije na osnovu kojih će formirati svoja mišljenja.
- VRI informiše subjekt revizije o svojim revizionim ciljevima, metodologijom i nalazima.
- Subjektu revizije treba omogućiti dostavljanje komentara na revizione nalaze, kao i raspravljanje i dostavljanje odgovora na preporuke revizije.
- VRI imaju efektivne mehanizme za naknadno praćenje (follow-up) i izvještavanje o realizaciji preporuka, kako bi se osiguralo da subjekti revizije na odgovarajući način realizuju zapažanja i preporuke VRI, kao i ona koja daje zakonodavna vlast (ISSAI 10 o neovisnosti, princip 7).
- Procedure za naknadno praćenje realizacije preporuka omogućava subjektu revizije da dostavi informacije o preduzetim korektivnim mjerama ili zašto korektivne mjere nisu preduzete.
- VRI bi trebala implementirati odgovarajući sistem za osiguranje kvaliteta svojih revizionih aktivnosti i izvještavanja, kao i da taj sistem podvrgne periodičnoj neovisnoj procjeni.

Princip 4:

VRI primjenjuje visoke standarde integriteta i etike za zaposlene na svim nivoima.

- VRI ima etička pravila ili kodekse, politike i prakse koje su usklađene sa ISSAI 30, Etički kodeks, datim u okviru Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija.

- VRI sprječava interne sukobe interesa i korupciju i osigurava transparentnost i zakonitost svojih poslova.
- VRI aktivno promoviše etičko ponašanje u čitavoj organizaciji.
- Etički zahtjevi i obaveze revizora, sudija (u sudskom modelu), državnih službenika i drugih lica dostupni su javnosti.

Princip 5:

VRI osigurava pridržavanje ovih principa odgovornosti i transparentnosti i prilikom angažovanja usluga eksternih strana.

- VRI osigurava da ugovori za angažovanje eksternih strana ne ugrožavaju navedene principe odgovornosti i transparentnosti.
- Angažovanje eksternih strana, bilo da se radi o privatnim ili javnim subjektima, za obavljanje stručnih usluga i revizionih aktivnosti spada u odgovornost VRI i na njih se primjenjuju etički principi (posebno sukob interesa) i politike za osiguravanje integriteta i neovisnosti.

Princip 6:

VRI upravlja svojim poslovima ekonomično, efikasno, efektivno i u skladu sa zakonima i propisima, i javno o tome izvještava.

- VRI primjenjuje dobre prakse upravljanja, uključujući odgovarajuće interne kontrole nad svojim finansijskim upravljanjem i poslovima. To može uključivati internu reviziju i druge mjere propisane INTOSAI GOV 9100.
- Finansijski izvještaji VRI dostupni su javnosti i podliježu neovisnoj vanjskoj reviziji ili parlamentarnom pregledu.
- VRI procjenjuje i izvještava o svojim poslovima i učinku rada u svim oblastima, kao što je finansijska revizija, revizija usklađenosti, sudski poslovi (VRI osnovane kao sudovi), revizija učinka, ocjena programa i zaključci u vezi sa poslovima javne uprave.
- VRI održava i razvija vještine i stručnosti potrebne za vršenje poslova u cilju ispunjenja svoje misije i odgovornosti.
- VRI upoznaje javnost o svom ukupnom budžetu i izvještava o porijeklu svojih finansijskih sredstava (parlamentarna aroprijacija, opći budžet, ministarstvo finansija, agencije, naknade) i kako se ta sredstva koriste.
- VRI procjenjuje i izvještava o efikasnosti i efektivnosti korištenja svojih sredstava.
- VRI može da koristi i revizione odbore koje čine većina neovisnih članova, za pregled i dostavljanje informacija za njihove procese finansijskog upravljanja i izvještavanja.
- VRI mogu da koriste pokazatelje učinka za procjenu vrijednosti revizionog rada za parlament, građane i druge učesnike.
- VRI vrše praćenje svoje vidljivosti u javnosti, rezultata i uticaja kroz eksterno dostavljanje povratnih informacija.

Princip 7:

VRI javno izvještava o rezultatima svojih revizija i zaključcima u pogledu ukupnih aktivnosti javnog sektora.

- VRI stavlja na uvid javnosti svoje zaključke i preporuke koje su rezultat revizija, osim ukoliko se smatraju povjerljivim u skladu posebnim zakonima i propisima.
- VRI izvještava o mjerama preduzetim u pogledu realizacije njenih preporuka.
- VRI koje djeluju kao sudovi izvještavaju o sankcijama i kaznama koje se izriču računovodstvenim službenicima ili rukovodiocima.

- VRI također javno izvještava o ukupnim revizionim rezultatima, npr. o izvršenju ukupnog državnog budžeta, finansijskom stanju i poslovima i ukupnim napretkom u oblasti finansijskog upravljanja i, ukoliko je to dio njihovog mandata, o profesionalnom kapacitetu.
- VRI održava dobre odnose sa relevantnim parlamentarnim komisijama kako bi unaprijedili razumijevanje izvještaja o reviziji i zaključaka, i preduzimanje odgovarajućih mjera.

Princip 8:

VRI blagovremeno i sveobuhvatno objavljuje informacije o svojim aktivnostima i revizionim rezultatima putem medija, internet stranica i na druge načine.

- VRI otvoreno komunicira sa medijima ili drugim zainteresovanim stranama o svojim poslovima i revizionim rezultatima, i vidljiva je javnosti.
- VRI podstiče interesovanje javnosti i akademske zajednice za svoje najvažnije zaključke.
- Kratak pregled izvještaja o reviziji i odluka suda dostupne su na jednom od zvaničnih jezika INTOSAI-ja, pored zvaničnog jezika zemlje.
- VRI pokreće i provodi revizije i blagovremeno objavljuje relevantne izvještaje. Transparentnost i odgovornost je veća ukoliko revizioni posao i dostavljene povezane informacije nisu zastarjele.
- Izvještaji VRI su dostupni i razumljivi široj javnosti na različite načine (npr. kratki sažetci, grafikoni, video prezentacije, saopćenja za medije).

Princip 9:

VRI koristi vanjske i neovisne savjete u cilju unaprjeđenja kvaliteta i kredibiliteta svog rada.

- VRI poštuje Međunarodne standarde vrhovnih revizionih institucija i teži kontinuiranom učenju kroz korištenje smjernica ili stručnosti eksternih strana.
- VRI može zahtijevati eksternu neovisnu procjenu svog poslovanja i implementacije standarda. U ovu svrhu mogu se koristiti kolegijalni pregledi (peer reviews).
- VRI može koristiti vanjske stručnjake za davanje neovisnih, stručnih savjeta, uključujući tehnička pitanja koja se odnose na revizije.
- VRI javno izvještava o rezultatima kolegijalnog pregleda i neovisne vanjske procjene.
- VRI može imati koristi od zajedničkih ili paralelnih revizija.
- Unaprjeđenjem kvaliteta svog rada, VRI može doprinijeti unaprjeđenju profesionalnog kapaciteta u finansijskom upravljanju.

ZAKONI I AKTA

- [Zakon o reviziji](#)
- [ISSAI okvir](#)
- [Parlament FBiH](#)